

این اثر ترجمه‌ای است از

“Aesthetics”, Sebastian Gardner,
in *The Blackwell Companion to Philosophy*,
Chapter 7, p 231-256, 2nd Edition,
Edited by Nicholas Bunnin, E. P. Tsui-James,
2003, Blackwell Publishers, Ltd.

سرشناسه: گاردنر، سباستین، ۱۹۶۰ - م.

Gardner, Sebastian

عنوان و نام پدیدآور: زیبایی‌شناسی / سباستین گاردنر؛ ترجمه کاوه بهبهانی

مشخصات نشر: قم: مؤسسه فرهنگی طه، کتاب طه، ۱۳۹۷

مشخصات ظاهری: ۹۶ص

فروست: راهنمای فلسفه بک‌ول

شابک: ۵-۷۱-۵۳۳۴-۹۷۸-۶۰۰-۹۷۸

وضعیت فهرست‌نویسی: فیا

یادداشت: کتاب حاضر ترجمه مقاله‌ای از کتاب

The Blackwell Companion to Philosophy, 2nd ed., 2003

به ویراستاری نیکلاس بانین و ای. پی. تسویی-جیمز است.

یادداشت: کتابنامه

یادداشت: نمایه

موضوع: زیبایی‌شناسی

Aesthetics: موضوع

شناسه افزوده: بهبهانی، کاوه، ۱۳۵۸ -، مترجم

شناسه افزوده: بانین، نیکلاس

Bunnin, Nicholas

شناسه افزوده: تسویی-جیمز، ای. پی.

Tsui-James, E. P.

رده‌بندی کنگره: ۱۳۹۷ ز ۲ گ ۳۹/ BH

رده‌بندی دیویی: ۱۱۱/۸۵

شماره کتابشناسی ملی: ۵۵۸۵۹۸۷

© همه حقوق این اثر محفوظ است.

هر گونه تکثیر، انتشار، اقتباس و تلخیص یا ترجمه همه یا بخشی از این کتاب به هر صورت (چاپ، کپی، صوت، تصویر، انتشار در فضای مجازی) بدون اجازه کتبی ناشر و نویسنده ممنوع است و به موجب «قانون حمایت حقوق مؤلفان و مصنفان و هنرمندان» پیگرد قانونی دارد.
نقل مطلب از این کتاب در حد متعارف و با ذکر منبع مجاز است.

راهنمای فلسفه بَلک وِل ۷

زیبایی‌شناسی

سباستین گاردنر

ترجمه کاوه بهبهانی

زیبایی شناسی

سباستین گاردنر

ترجمه کاوه بهبهانی

ناشر: کتاب طه

چاپ اول: تابستان ۱۳۹۹

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۵۳۳۴-۷۱-۵

شمارگان: ۱۰۰۰ جلد

مدیر تولید: محمد تنها

ویراستار: روح الله محمودی

صفحه آرایی: معصومه کرم پور

طراح جلد: روح الله محمودی و معصومه کرم پور

چاپ و صحافی: بوستان کتاب

قم: بلوار معلم، مجتمع ناشران، طبقه سوم، واحد ۳۱۴، انتشارات کتاب طه

دفعتر انتشارات ۰۲۵ ۳۷۷ ۴۴ ۶۲۴

دورنویس ۰۲۵ ۳۷۷ ۴۳ ۶۲۴

فروشگاه مرکزی (کتابسرای طه) ۰۲۵ ۳۷۸ ۴۸ ۳۲۶

📞 tahabooks

📷 ketabtaha

🌐 www.ketabtaha.com

✉ ketabtaha@gmail.com

فهرست

۷	 مقدمه
۱۱	 ۱. تجربه زیبایی شناختی و داوری
۲۹	 ۲. ذات هنر
۳۰	 ۱.۲. تعاریف هنر
۳۴	 ۲.۲. نظریه های هنر
۴۵	 ۳. ابعاد هنر
۴۶	 ۱.۳. بازنمایی
۵۳	 ۲.۳. بیان
۶۳	 ۳.۳. معنا
۷۵	 ۴. هدف هنر
۸۲	 منابعی برای مطالعه بیشتر
۸۵	 پرسش هایی برای بحث
۸۹	 کتابنامه
۹۳	 واژه نامه
۹۶	 نمایه

مقدمه

اندیشیدن به زیبایی و هنر حوزه‌ای ژرف و متنوع از موضوعات فلسفی ایجاد می‌کند. اولین بخش از این نوشته اجمالاً نگاهی به تجربه زیبایی‌شناختی و داوری زیبایی‌شناختی می‌کند و این نگاه پیش‌زمینه‌ای فراهم می‌کند برای بحث‌های زیبایی‌شناختی معاصر. پس از آن، هنر را در سه بخش با تمرکز بر مفاهیم کلیدی بازنمایی¹ و بیان² و معنا بررسی خواهیم کرد. از رابطه بین مباحث زیبایی‌شناختی با مباحث فلسفه اخلاق، متافیزیک و فلسفه ذهن و نیز جایگاه زیبایی‌شناسی در برخی از نظام‌های بزرگ در تاریخ فلسفه سخن خواهد رفت.

1. representation

2. expression

تجربه‌هایی که با گوش کردن به موسیقی، خواندن شعرو نگرستن به نقاشی یا صحنه‌هایی از طبیعت پیدا می‌کنیم این خصلتِ شاخص را دارند که آنی، عاطفی و تأمل‌آمیزند و ناگزیرمان می‌کنند آنچه را تجربه کرده‌ایم با واژگان ویژه‌ای توصیف کنیم و از اصطلاحاتی مانند «زیبا»، «دلپسند»، «الهام‌بخش»، «شورانگیز» و تعبیری از این دست استفاده کنیم. فلسفه برای توصیف و تعیین حدود این نوع تجربه از وصف «زیبایی‌شناختی»^۱ بهره می‌گیرد. ارج‌شناسی^۲ از هنر، تجربه‌ی زیبایی‌شناختی را به پیچیده‌ترین و شورانگیزترین شکلی که به ارمغان می‌آورد، با از سر گذراندن این تجربه از

1. aesthetic

۲. ارج‌شناسی (appreciation) واژه‌ای است که در کتاب‌های فلسفه هنر فراوان به آن برخورد خواهید کرد و از تعبیر رایج در زیبایی‌شناسی مغرب زمین است. در زبان متعارف appreciation به معنای پسندیدن و دوست داشتن چیزی است. اما در قلمرو هنر، ارج‌شناسی به معنای پی بردن به کیفیت‌های زیبایی‌شناختی اثر در مواجهه با آن و ارزیابی آنهاست. نوعی ادراک یا تجربه‌ی زیبایی‌شناختی که هم ارزش‌گذاری در آن هست و هم تأمل. ارج‌شناسی آمیخته‌ای از فهم و پسند است. مثلاً ممکن است فلان شعر را ارج بگذارم به این سبب که بفهمم شاعر توانسته با پرداختن ایماژهای بکروگویا تصاویر خلاقانه‌ای در ذهن مخاطب ایجاد کند و به همین سبب کار او را پسندم. یا شاید ارج‌شناسی من از فلان رمان به این سبب باشد که دریابم شخصیت‌پردازی محکمی دارد و خط روایت در آن درست ساخته و پرداخته شده و باورپذیر است و به این دلایل آن رمان را پسندم. در تمام این موارد ابتدا اثر را درک می‌کنم، یعنی می‌فهمم که چرا هنرمند چنین انتخاب‌هایی کرده است و بعد در پرتو ارزیابی‌اش آن را دوست خواهم داشت. (م.)

زندگی واقعی گنده می‌شویم و قوه خیالمان کاملاً درگیر می‌شود. این تجربه با تجربه‌های زندگی عملی روزمره زمین تا آسمان فرق دارد. ادراک ما از جهان بانوع دیگری از آگاهی زیبایی‌شناختی همراه است که تا این اندازه چشم‌گیر نیست. معماری بر احساسات و عواطفمان تأثیر می‌گذارد و همین خبر از قدری تأثیرپذیری زیبایی‌شناختی می‌دهد. همچنین، انتخاب‌هایی که روزانه در طراحی محیط خود می‌کنیم پسند و ناپسندهای زیبایی‌شناختی مان را برملا می‌کنند. توانایی واکنش زیبایی‌شناختی و مجال ارج‌شناسی از هنر جزء مؤلفه‌های مهم خوب زیستن‌اند. جهانی که در آن از کیفیت‌های زیبایی‌شناختی خبری نیست، اگر غیرقابل سکونت نباشد، جهانی دون‌پایه است و کسی که نمی‌تواند واکنش زیبایی‌شناختی نشان بدهد (اگر بشود چنین آدمی را تصور کرد) رشد و پرورش همه‌جانبه نیافته است. در خلال اندیشیدن به آثار هنری و بحث کردن درباره آنها طبیعتاً پرسش‌های فراوانی برای مان مطرح می‌شود. چه چیز موجب می‌شود که یک شیء در شمار آثار هنری بگنجد؟ فرم و محتوا در آثار هنری چه رابطه‌ای دارند؟ آیا آثار هنری از ذهن هنرمندان خبر می‌دهند؟ اگر منتقدان بر سر معنای فلان اثر دعوا داشتند ما باید کدام نظر را قبول کنیم؟ چرا این قدر به هنر اهمیت می‌دهیم؟ و پرسش‌های دیگری از این دست. هدف فلسفه هنر اندیشیدن نظام‌مند به چنین پرسش‌های عمدتاً آشنایی است.

در کنار موضوعات مورد بحث در فلسفه هنر، باید پرسش‌های انتزاعی‌تر و ناآشناتری را درباره ماهیت تجربه زیبایی‌شناختی به طور کلی بررسی کرد. خصلت ویژه تجربه زیبایی‌شناختی چیست؟ آیا این حکم که فلان چیز زیباست واقعیتی را درباره آن چیز گزارش می‌دهد یا احساسی از احساسات سوژه را بیان می‌کند؟ زیبایی چیست؟ متفکران قرن هجدهم و بارزتر از همه هیوم و کانت دل‌مشغول چنین پرسش‌هایی بودند و دیدگاهشان درباره تجربه زیبایی‌شناختی چارچوبی کلی به دست می‌دهد که بیشتر زیبایی‌شناسان تحلیلی معاصر درون آن چارچوب کار می‌کنند. بخش اول این نوشته دست به کار توصیف همین چارچوب و پرسش‌های فلسفی حل نشده تنیده در آن است.